CZTERNASTE SPRAWOZDANIE

DYREKCYI

C. K. WYŻSZÉJ SZKOŁY REALNÉJ

W KRAKOWIE

ZA ROK SZKOLNY 1889.

KRAKÓW.
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.

W drukarni A. Koziańskiego.
1889.

TREŚĆ:

O ZRÓWNANIU SYMETRYCZNÉM LINII PROSTÉJ.

Zrównaniu zwyczajnemu linii prostéj w formie

$$y = ax + b$$

można uczynić następujące zarzuty.

a). Zrównanie nie jest symetryczném albowiem rzędna „y“ jest bez najmniejszego powodu wyszczególniona przed odcinkiem „x“.

b). Nie jest ogólném, albowiem w położeniu, w którém kąt nachylenia prostéj do osi „x“ jest równy 90°, przyczém „a“ jest ilością nieskończenie wielką, przybiera nic nie znaczącą formę

$$y = \infty$$

Z tego powodu wyprowadzenie z powyższéj formy zrównania normalnego ogólnego

$$x \cos \widehat{px} + y \sin \widehat{px} - p = 0$$

gdzie „$\widehat{px}$“ oznacza kąt między prostopadłą z początku współrzędnych do prostéj poprowadzoną i dodatną stroną osi „x“, a „p“ długość téj prostopadłéj, nie jest logicznie ścisłém.

c). Sposób wyprowadzenia tego zrównania opiera się na definicyi linii prostéj, która z przyjętym układem współrzędnych jest zbyt ściśle związaną. Ta definicya bowiem opiewa „Stosunek między rzędnemi punktów o stały odcinek „b“ na osi „y“ skróconemi a ich odcinkami jest ilością stałą;“ i jest przezto tylko przy układzie prostolinijnym możebną.

Jeżeli powyższe zarzuty są słuszne, to potrzeba koniecznie

obejrzeć się za innym sposobem wyprowadzenia linii prostéj, sposobem takim któryby nietylko opierał się na definicyi niezależnéj od przyjętego układu współrzędnych, ale nadto prowadził do zrównania symetrycznego i zupełnie ogólnego.

Za wskazówkę do tego celu posłużyć nam może sposób, jakim zrównanie analityczne koła elipsy, hiperboli i paraboli bywają wyprowadzane.

Którąkolwiek z tych krzywych definijujemy jako miejsce geometryczne punktu poruszającego się według stałego niezmiennego prawa, niezależnie od przyjętego układu współrzędnych np.

Koło jest miejscem geometrycznem ruchomego punktu, którego odległość od środka jest ilością stałą.

Elipsa miejscem geometrycznem punktu, którego suma odległości od dwóch ognisk jest ilością stałą i t. d.

Jasno się przedstawia, że powyższe definicye wcaleby się nie zmieniły gdybyśmy jakikolwiek inny układ a nie układ prostolinijny wzięli za układ współrzędnych.

Linia prosta da się zupełnie w podobny sposób zdefiniować, można ją bowiem uważać za miejsce geometryczne ruchomego punktu, którego odległości od dwóch stałych punktów są zawsze sobie równe.

Punkt ruchomy zajmuje wówczas kolejno miejsca wierzchołków wszystkich możebnych trójkątów równoramiennych wystawionych na wspólnéj podstawie wyznaczonéj temi dwoma punktami stałemi i przebiega prostą, która tę podstawę w środku prostopadle przecina.

Zrównanie, na podstawie téj definicyi wyprowadzone, będzie symetrycznem i ogólnem.

Niech (a, b) i (a_1, b_1) będą współrzędnemi dwóch stałych punktów, znaleźć punkt taki (x, y) aby jego oddalenia od poprzednich dwóch stałych były sobie równe.

Oddalenie szukanego punktu (x, y) od (a, b) jest w układzie prostokątnym

$$\sqrt{(x-a)^2 + (y-b)^2}$$

a od punktu (a_1, b_1)

$$\sqrt{(x-a_1) + (y-b_1)^2}$$

ponieważ te oddalenia mają być równe, mamy więc zrównanie

$$\sqrt{(x-a)^2 + (y-b)^2} = \sqrt{(x-a_1)^2 + (y-b_1)^2}$$

które po uwolnieniu od pierwiastków i uporządkowaniu przybiera kształt symetryczny

$$2(a_1-a)x + 2(b_1-b)y = (a_1^2+b_1^2) - (a^2+b^2) \quad . \; . \; . \; (1)$$

Z warunków zadania doszliśmy tylko do jednego zrównania o dwóch niewiadomych, więc punktów żądanych jest nieskończenie wiele, a ponieważ te wszystkie punkty leżą na prostéj prostopadłéj w środku do odcinka między (a, b) i (a_1, b_1), dla tego powyższe zrównanie jako charakteryzujące własność każdego jéj punktu jest zarazem jéj zrównaniem.

Jeżeli mamy dane punkty (a, b) i (a_1, b_1) to wykreślenie linii nie przedstawia najmniejszéj trudności a wartości liczebne podstawione w zrównaniu (1) wyznaczą jéj zrównanie.

Jeżeli zaś prosta jest już nakreśloną na płaszczyźnie układu wówczas na którejkolwiek do niéj prostopadłéj obieramy dwa symetrycznie względem niéj położone punkty, mierzymy ich współrzędne, wstawiamy w zrównanie (1) i otrzymujemy zrównanie danéj prostéj.

Można z wielką łatwością okazać, że forma zrównania (1) jest zupełnie ogólną i że nic w niéj zmieniać ani przerabiać nie potrzeba chcąc ją zastósować do prostéj w jakimkolwiek jéj położeniu i tak:

Jeżeli prosta jest prostopadłą do osi x to $b=b_1$ a równanie jéj wyprowadzone z ogólnego (1) będzie.

$$2(a_1-a)x = a_1^2-a^2$$

lub

$$x = \frac{a_1+a}{2}$$

Dla prostéj prostopadłéj do osi y będzie $a_1=a$, a zrównanie ogólne przekształci się na

$$2(b_1-b)y = b_1^2-b^2$$

czyli

$$y = \frac{b_1+b}{2}$$

Przechodzi prosta przez początek układu, to w tym przypadku sam początek (o, o) jest od punktów (a, b) i $a_1, b_1)$ równo odległy, a więc $a^2+b^2 = a_1^2+b_1^2$

a zrównanie ogólne (1) przekształca się na

$$2 (a_1 \quad a) x + 2 (b_1 - b) y = o$$

Stoi prosta w tym przypadku do osi x prostopadle, czyli schodzi się z osią y to jeszcze $b_1 = b$ a zrównanie (1) sprowadza się do formy

$$x = o$$

Jest zaś prosta do osi y prostopadłą czyli schodzi się z osią x, będzie $a_1 = a$, a zrównanie przekształci się na

$$y = o$$

Jak widzimy jest zrównanie (1) symetryczném i zupełnie ogólném.

Ponieważ pnnktami symetrycznemi (a, b) i (a_1, b_1) można dowolnie rozporządzić i obrać je na dowolnéj prostopadłéj do danéj linii, nic nam nie przeszkadza obrać je na prostéj przez początek współrzędnych przechodzącéj i sam początek uważać za jeden z punktów symetrycznych wówczas $a_1 = o$ i $b_1 \quad o$ a zrównanie ogólne (1) przybiera kształt

$$2 a x + 2by = a_2 + b^2 \quad . \quad . \quad . \quad (2)$$

To przerobienie stosuje się tylko do zrównania prostéj, która przez początek układu nie przechodzi.

Jeżeli zaś prosta przez początek układu przechodzi, wówczas współrzędne punktów symetrycznych są sobie liczebnie równe ale z przeciwnymi znakami.

$$a = - a_1 \quad b = - b_1$$

a zrównanie (1) zmieni się na

$$ax + by = o \; . \; . \; . \; . \; . \quad (3)$$

Zrównania (2) i (3) jako szczególne przypadki zrównania (1) wyznaczają także położenie prostéj w każdém jéj położeniu i tak: jeżeli prosta przecina pierwszą ćwiartkę układu są współrzędne drugiego punktu symetrycznego (pierwszym punktem jest początek układu) dodatne, a zrównanie ma formę

$$2 ax + 2by = a^2 + b^2$$

przechodzi prosta przez drugą ćwiartkę, jest „a“ ujemne, a „b“ dodatne $\quad - 2ax + 2by = a^2 + b^2$

dla prostéj przechodzącéj przez trzecią ćwiartkę jest „a“ i „b“ ujemne

$$- 2ax - 2by = a^2 + b^2$$

a przez czwartą jest „a“ dodatne a „b“ ujemne

$$2ax - 2by = a^2+b^2$$

Jest prosta do osi x prostopadłą, staje się „b“ równe zeru a zrównanie jéj jest

$$x = \pm \frac{a}{2}$$

zależnie od tego czy „a“ jest dodatne czy ujemne.

Jest prosta prostopadta do osi y to a=o a zrównanie jéj będzie

$$y = \pm \frac{b}{2}$$

Podobnie rozumując znajdziemy dla prostéj przechodzącéj przez początek współrzędnych następujące szczegółowe formy do zrównania (3).

Dla prostéj przechodzącéj przez pierwszą i trzecią ćwiartkę

$$ax - by = o$$

dla prostéj przechodzącéj przez ćwiartkę drugą i czwartą

$$ax + by = o$$

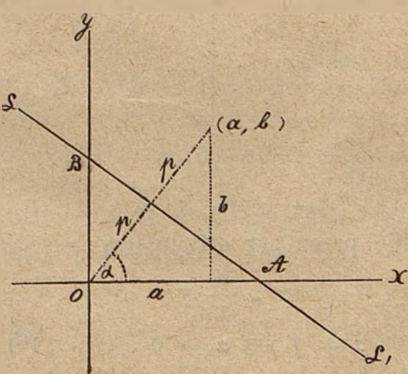
Schodzi się prosta z osią „x“ jest a=o a jéj zrównanie

$$y = o$$

Schodzi się prosta z osią „y“ jest b=o a jéj zrównanie przybierze formę $x = o$

Przejście do normalnéj i odcinkowéj formy zrównania linii prostéj.

fig. 1.

Jeżeli prosta LL_1 nie przechodzi przez początek współrzędnych, wówczas jéj położenie jest zupełnie wyznaczone punktem (a, b) leżącym symetrycznie na przeciwnéj stronie prostéj względem początku współrzędnych a jéj zrównaniem będzie

$$2ax + 2by = a^2 + b^2$$

Podstawmy z figury 1. za a i b

$$a = 2\,p \cos\ ,\ b = 2\,p \sin \alpha$$

a otrzymamy zrównanie normalne

$$x \cos \alpha + y \sin \alpha = p \ldots\ldots (4)$$

Jeżeli to zrównanie podzielimy przez p i podstawimy

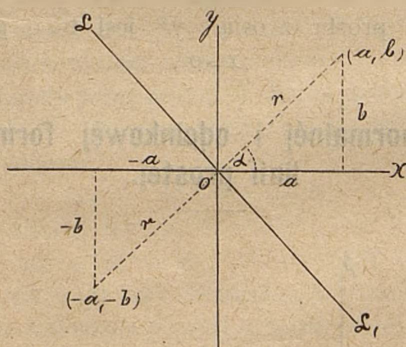
$$\frac{\cos \alpha}{p} = \frac{1}{OA} = \frac{1}{\xi}\ ;\ \frac{\sin \alpha}{p} = \frac{1}{OB} = \frac{1}{\eta}$$

otrzymamy zrównanie odcinkowe

$$\frac{x}{\xi} + \frac{y}{\eta} = 1 \ldots\ldots (5)$$

Przechodzi prosta LL_1 przez początek współrzędnych fig. 2.

fig. 2.

to jéj zrównaniem jest

$$ax + by + o$$

dzieląc to zrównanie przez „r“ otrzymamy

$$\frac{a}{r}\,x - \frac{b}{r}\,y = o$$

czyli $$x \cos \alpha + y \sin \alpha = o \ldots\ldots (6)$$

zrównanie podobne do zrównania (4) w którem „p“ = o

Aby jednak zrównanie (6) można uważać za szczególny przypadek zrównania (4) potrzeba te formy wywieść nie ze szczególnych przypadków zrównań (2) i (3) ale ze zrównania (1) w którém punkty symetryczne (a, b) i (a_1, b_1) leżą dowolnie, nie na prostopadłéj przechodzącéj przez początek współrzędnych i skutkiem czego forma zrównania prostéj od jéj przejścia przez początek układu jest całkiem niezawisłą.

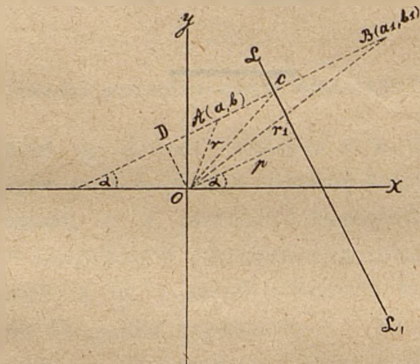
W tym celu przypatrzmy się z uwagą współczynnikom przy „x" i „y" w zrównaniu (1) jako też i wyrazowi $(a_1^2 + b_1^2) - (a^2 + b^2)$ stojącemu po drugiéj stronie.

Jak wskazuje figura (3) wyrażenia

$$a_1^2 + b_1^2 = r_1^2,\ a^2 + b^2 = r^2$$

równają się kwadratom oddaleń punktów symetrycznych od początku współrzędnych

fig. 3.

Ponieważ zaś w trójkącie O A B różnica kwadratów dwóch boków równa się podwójnemu iloczynowi z trzeciego boku przez rzut linii ciężkości między niemi zawartéj na ten bok trzeci, więc można napisać zrównanie

$$(a_1^2+b_1^2) - (a^2+b^2) = r_1^2-r^2 = 2\,A\,B.\,C\,D = 2\,A\,B.\,p$$

co w połączeniu ze zrównaniem (1) daje

$$2\,(a_1-a)\,x + 2\,(b_1-b)\,y = 2.\ A\ B.\ p$$

$$\text{lub}\quad \frac{a_1-a}{AB}\,x + \frac{b_1-b}{AA}\,y = p$$

czyli $x \cos \alpha + y \sin \alpha = p$

Streszczając powyższe rozumowanie widzimy, że dla prostéj nie przechodzącéj przez początek współrzędnych mamy następujące symetryczne formy zrównań

zrównanie punktowe $2\,a\,x + 2by = a^2 + b^2$

zrównanie odcinkowe $\frac{x}{\xi} = \frac{y}{\eta} = 1$

zrównanie normalne $x \cos p\hat{x} + y \sin p\hat{x} = p$

Zaś dla prostéj przechodzącéj przez początek współrzędnych szczególny przypadek formy normalnéj

$$x \cos p\hat{x} + y \sin p\hat{y} = o$$

które to zrównania z wielką łatwością z formy zasadniczéj ogólnéj

$$2\,(a_1 - a)\,x + 2\,(b_1 - b)\,y = (a_1{}^2 + b_1{}^2) - (a^2 + b^2)$$

wynikają.

Franciszek Jeziorski.

I.

Grono nauczycieli

z końcem roku szkolnego.

A) Do nauki przedmiotów obowiązkowych.

1. **Ludomił German**, dr. filozofii, zastępca c. k. Dyrektora, powołany do służby w c. k. Radzie szkolnéj krajowéj we Lwowie.
2. **Aloizy Szarłowski**, c. k. profesor i kierownik zakładu, członek komisyi historycznéj Akademii Umiejętności w Krakowie, uczył geografii w III, geografii i historyi w IV, V, VI i VII klasie, razem 18 godzin tygodniowo.
3. **Leon Dembowski**, c. k. profesor, uczył kaligrafii w kl. III, rysunków odręcznych w III, IV, VI i VII klasie, razem 18 godzin tygodniowo.
4. **Jan Walczak**, dr. filozofii, c. k. profesor, z powodu choroby nie udzielał nauki w drugiém półroczu (od 16-go lutego).
5. **Walery Jaworski**, dr. medycyny, c. k. profesor, docent patologii i terapii szczegółowéj w c. k. Uniwersytecie Jagiellońskim, w bieżącym roku szkolnym był na urlopie.
6. **Czesław Odrowąż Pieniążek**, c. k. profesor, uczył języka polskiego w III, IV, V, VI i VII kl., języka niemieckiego w VI klasie, razem godzin 19.

7. **Edward Medwecki**, c. k. profesor, uczył rysunków geometrycznych i geometryi wykreślnéj w klasie IIb, III, IV, V, VI i VII, razem 19 godzin tygodniowo.
8. **Leon Piccard**, c. k, profesor, uczył rysunków geometrycznych w klasie I a, I b, rysunków odręcznych w II a, II b, V, razem 20 godzin tygodniowo.
9. **Mieczysław Zaleski**, c k. profesor, uczył języka niemieckiego w I a, III, V i VII klasie, razem 20 godzin tygodniowo.
10. **Franciszek Jeziorski**, c. k. profesor, uczył matematyki w II a, II b, IV i V, fizyki w VII klasie, razem 18 godzin tygodniowo.
11. **Czesław Tomaszewicz**, c. k. profesor, zaprzysięgły znawca pisma, uczył historyi naturalnéj w I a, I b, II a, II b, V, VI i VII klasie, razem 20 godzin tygodniowo.
12. **Ks. Eustachy Skrochowski**, c. k. profesor, uczył religii w I a, I b, II a, II b, III — VII kl., 18 godzin tygodniowo.
13. **Jan Bidziński**, egzaminowany zastępca nauczyciela, uczył matematyki w VI i VII, fizyki w VI, rysunków geometrycznych w II a, razem 18 godzin tygodniowo.
14. **Robert Klemensiewicz**, egzaminowany zastępca nauczyciela, uczył geografii w kl. I a, I b, II a, II b, kaligrafii w I a, I b, II a, II b, razem 18 godzin tygodniowo.
15. **Józef Zagrodzki**, egzaminowany zastępca nauczyciela, uczył języka polskiego w kl. I a, I b, II a, II b, historyi powszechnéj w III, 18 godzin tygodniowo.
16. **Franciszek Tondera**, egzaminowany zastępca nauczyciela, uczył matematyki w I a, I b, III, fizyki w III i IV kl., 18 godzin tygodniowo.
17. **August Jasiński**, zastępca nauczyciela, uczył języka niemieckiego w klasie I b, II a, II b, IV, 23 godzin tygodniowo.
18. **Stanisław Alberti**, zastępca nauczyciela, uczył chemii w kl. IV, V, VI i VII, razem 11 godzin tygodniowo.
19. **Józef Bogacki**, asystent do nauki rysunków odręcznych.

B) Nauczyciele dla przedmiotów nadobowiązkowych.

1. **Aloizy Szarłowski**, j. w. } uczyli historyi kraju rodzinnego.
2. **Józef Zagrodzki**, j. w. }
3. **Kazimierz Bobek**, uczył gimnastyki.
4. **Czesław Czyński**, uczył języka francuskiego.
5. **Jerzy Gabryś**, pastor ewang., uczył religii wyznania augsburgskiego.
6. **Józef Sierosławski**, uczył śpiewu.

II.

Plan nauk.

Przedmioty obowiązkowe.

KLASA I. A. B.

Gospodarze: pp. Klemensiewicz, Piccard.

Religia. 2 godziny tygodniowo. Zasady nauki wiary i obyczajów. Książka używana: Szuster, Nauka wiary, tłóm. Zieliński.

Język polski. 4 godz. tygodn. z gramatyki: W 1. półroczu elementarne powtórzenie odmiany imenia i słowa; w 2. półroczu systematyczna nauka odmiany imienia. Ze składni systematyczna nauka o zdaniu pojedyńczém, tak prostém jak rozwiniętém; z czasem przygodna nauka niektórych rodzajów zdania złożonego; w związku z tém poznanie najważniejszych znaków pisarskich. Ćwiczenia ortograficzne czyli dyktaty systematycznie ułożone, a obejmujące najważniejsze zasady i prawidła pisowni. Czytanie wzorów według wypisów. Deklamacya. Uczenie się na pamięć i należyte wygłaszanie zawartych w wypisach, a poprzednio objaśnionych piękniejszych utworów poetycznych, niekiedy ustępów prozaicznych. Wypracowania stylistyczne. W 1. półroczu wyłącznie dyktaty, w 2. naprzemian ćwiczenia ortograficzne i wypracowania stylistyczne-szkolne; pod koniec roku czasem zadanie domowe. Krótkie opowiadania i łatwiejsze opisy, w szkole za nauczycielem przez uczniów powtórzone.

Język niemiecki. 6 g. tygod. Uczono form imion i czasownika praktycznie przy tłómaczeniu przykładów z niemieckiego na polskie i odwrotnie. Uczenie się na pamięć ustępów pro-

zaicznych celem zbierania zasobu wyrazów. Co tydzień półgodzinne extemporale lub dyktat. Książka: Ćwiczenia niemieckie Germana i Petelenza.

Geografia. 3 g. tyg. Pojęcia wstępne z geografii fizycznéj i matematycznéj, oro- i hydrografia wszystkich części świata. Książka: Benoni i Tatomir, Geografia Atlas Haardta.

Arytmetyka. 4 god. tyg. Cztery działania liczbami całkowitymi i dziesiętnymi, mianowanymi i niemianowanymi; fortele rachunkowe i skrócenia; podzielność liczb; wynajdywanie najmniejszéj wspólnéj wielokrotnéj i największéj wspólnéj miary; ułamki zwyczajne. Książka: Zajączkowski, Arytmetyka. Część I.

Historya naturalna. 3 godz. tygod. Zoologia. Książka: Zoologia Dra Nowickiego dla klas niższych.

Geometrya i rysunki geometryczne. 4 godz. tyg. O punktach liniach, kątach, trójkątach, czworo- i wielobokach; mierzenie, dodawanie i odejmowanie linij prostych i kątów; rysowanie tych ilości przestrzennych z uwzględnieniem ich wielkości i położenia z wolnéj ręki; rysowanie z modeli drutowych i gipsowych, tudzież z ornamentów płaskich.

Kaligrafia. 2 godz. tygod. Pismo zwyczajne polskie i niemieckie według wzorów Greinera.

KLASA II. A. B.

Gospodarze: pp. Jasiński, Zagrodzki.

Religia. 2 g. tyg. Historya starego testamentu z uwzględnieniem chronologii i geografii. Książka; Historya biblijna Dąbrowskiego. I. część.

Język polski. Z gramatyki: Systematyczna nauka odmiany czasownika z podziałem na klasy i gromady. Elementarna nauka o zdaniu złożoném w najogólniejszym zarysie. Ćwiczenia ortograficzne czyli dyktaty jak w kl. I. — ale tylko w miarę potrzeby. Czytanie wzorów według wypisów jak w kl. I.

Deklamacya — jak w kl. I. Wypracowania stylistyczne 3 na miesiąc na przemian domowe i szkolne. Opowiadania i opisy np. z historyi starożytnéj, z nauk przyrodniczych lub z nauki geografii, kilkakrotnie za nauczycielem w szkole powtórzone.

Język niemiecki. 6 godzin tygodniowo. Powtórzenie i uzupełnienie nauki o formach; uczenie się na pamięć i zadania jak w kl. I, na podstawie Ćwiczeń Germana i Petelenza na II klasę.

Historya. 1 g. tyg. Przegląd ważniejszych wypadków z historyi starożytnéj. Książka Weltera, tłóm Sawczyński, I. tom.

Geografia. 2 g. tyg. Szczegółowa geografia Azyi, Afryki, krajów Europy południowéj i zachodniéj. Książka: Geografia powszechna Baranowskiego i Dziedzickiego 3 wyd.

Arytmetyka. 3 g. tyg. Powtórzono przedmiot klasy poprzedzającéj; austryackie miary, wagi i monety; stosunki i proporcye; reguła trzech pojedyńcza i złożona, praktyka włoska; rachunek procentu prostego w stosowaniu do rachunków kupieckich, rachunek terminu; reguła spółki, łańcuchowa, przeciętna i mięszaniny. Książka jak w kl. I. Co 14 dni zadanie szkolne.

Historya naturalna. 3 godz. tygod. W I. półroczu: Mineralogia, według książki Łomnickiego; w II. półroczu Botanika, według książki Hückla.

Geometrya i rysunki geometryczne. 4 godz. tygodn. Krótkie powtórzenie przedmiotu klasy I. Przystawanie i podobieństwo trójkątów; o liniach krzywych: kole, elipsie, hyperboli i paraboli. Względności zachodzące między liniami prostymi a płaszczyznami w przestrzeni, kąt bryłowy trójścienny, bryły geometryczne. Rysunek obejmował graficzne tych przedmiotów przedstawienie za pomocą przyrządów.

Rysunki odręczne. 4 g. tyg. Rysowano figury geometryczne i płaskie ornamenta z wzorów rysowanych na tablicy.

Kaligrafia. 2 g. tyg. W I. półroczu pisano na linii pojedyńczéj, w II. półr. rond francuski.

KLASA III.

Gospodarz: p. Zaleski.

Religia. 2 godz. tygod. Historya życia Chrystusa i historya apostolska z uwzględnieniem bjblijnéj geografii i chronologii. Książka: Dąbrowski, Nowy testament.

Język polski. 3 god. tyg. Z gramatyki: Systematyczna nauka składni rządu i systematyczna nauka o zdaniu złożoném (z wyjątkiem okresu) i składni imiesłowowéj. Nieodmienne części mowy. Powtórzenie prawideł pisowni i interpunkcyi. Czytanie wzorów według wypisów. Czytanie, objaśnianie i zdawanie sprawy jak w kl. I. i II. Przy czytaniu dłuższych ustępów prozaicznych ciągły wzgląd na związek myśli i układ całości. — Od téj klasy począwszy, krótkie wiadomości o życiu i zasługach tych pisarzy, z których dzieł właśnie poznano wyjątki. Deklamacya jak w kl. I. Wypracowania stylistyczne, co dwa tygodnie, naprzemian domowe i szkolne. Tematów dostarcza bądźto czytanie wzorów, bądźteż nauka innych przedmiotów, wchodzących w zakres téj klasy; przeważnie streszczenia rzeczy w szkole poznanych.

Język niemiecki. 5 godz. tyg. Powtórzenie i uzupełnienie nauki o formach, szczególnie o zaimkach, przymiotnikach i liczebnikach. Składnia szyku, zgody i co najważniejsze ze składni rządu. Książka gram. jak w kl. II. W zastósowaniu téj nauki rozbierano i tłómaczono z niemieckiego na polskie i odwrotnie z Wypisów Hamerskiego dla III. klasy 2. wyd. Opowiadanie i deklamacya ustępów proz. niem. Co 10 dni zadanie domowe lub szkolne.

Historya. 2 g. tyg. Dzieje wieków średnich z szczególném uwzględnieniem historyi austryackiéj i polskiéj podług Weltera t. II. tłóm. Sawczyński.

Geografia. 2 g. tyg. Kraje Europy środkowéj i północnéj, Ameryka i Australia. Książka: jak w II. kl.

Arytmetyka. 4 godz. tyg. Powtórzenie i uzupełnienie materyału naukowego z klas poprzednich. Układ metryczny: rachunek monet, papierów wartościowych, nauka o wekslach. Cztéry działania liczbami algebraicznymi, podnoszenie liczb do drugiéj i trzeciéj potęgi, wyciąganie drugiego i trzeciego pierwiastka. Książka: Zajączkowski, część II. Co 14 dni zadanie szkolne.

Fizyka. 3 godz. tyg. Ogólne i szczególne własności ciał, o cieple, magnetyzmie i elektryczności, podług Soleskiego fizyki dla niższych klas.

Geometrya i rysunki geometryczne. 3 g. tyg. Powtórzenie i uzupełnienie materyału naukowego z klasy II. Konstrukcyjna stereometrya i polegające na téj nauce praktyczne ćwiczenia. Zapoznanie z gatunkami farb i ćwiczenia w nakładaniu.

Rysunki odręczne. 4 g. tyg. W I. półroczu: Ornamenta greckie ze stosownem objaśnieniem podług wzorów rysowanych na tablicy; w II. półroczu podług wzorów lekko podcieniowanych w powiększonym formacie.

Kaligrafia. 2 g. tygod. W I. półroczu pismo gotyckie, klockowe i fraktura, w II. półr. pisma ozdobne wszelkiego gatunku.

KLASA IV.

Gospodarz p. Tondera.

Religia. 2 godz. tyg. Objaśnienie ważniejszych obrzędów kościelnych z uwzględnieniem ich powodu i czasu zaprowadzenia. Książka: Liturgika Jachimowskiego.

Język polski. 3 god. tygod. Z gramatyki: Systematyczna nauka składni w obrębie czasownika. O okresie. Najważniejsze rzeczy z etymologii. Uwydatnienie bogactwa języka przez zestawienie wyrazów, pochodzeniem lub znaczeniem pokrewnych. Pogląd na cały materyał gramatyczny. Czytanie wzorów według wypisów — jak w kl. III. z szczególnem zawsze zwracaniem uwagi na układ całości czyli dyspo-

zycyą czytanych ustępów. Deklamacya jak w kl. I. Wypracowania stylistyczne, jak w kl. III. Stopniowe streszczanie ustępów coraz trudniejszych, niekiedy w formie listu.

Język niemiecki. 5 godz. tyg. Składnia rządu i zgody: skracanie i rozwijanie zdań; o czasach i trybach, mowa prosta i uboczna; nauka o przyimkach i spójnikach na podstawie gramatyki jak w I. kl. Naukę tę, przy ciągłém powtarzaniu materyału naukowego klas poprzednich, podawano przy czytaniu wypisów niemieckich Hamerskiego dla IV kl. Tłómaczono ustępy z wypisów polskich. Opowiadano czytane ustępy i uczono się ich na pamięć. Ćwiczenia piśmienne jak w kl. III. W II. półroczu styl praktyczny.

Historya. 2 godz. tyg. Dzieje nowożytne z szczególném uwzględnieniem historyi austryackiéj i polskiéj podług Weltera-Sawczyńskiego, t. III.

Geografia. 2 godz. tyg. Geografia i statystyka monarchii austro-węgierskiej. Książka jak w II. kl.

Arytmetyka. 3 godz. tyg. Powtórzenie i uzupełnienie przedmiotu z klas poprzednich. Cztéry działania liczbami algebraicznymi; największa wspólna miara i najmniejsza wspólna wielokrotna, ułamki zwyczajne, potęgowanie i pierwiastkowanie, zrównania pierwszego stopnia z jedną i dwiema niewiadomymi. Książka i zadania jak w klasie III.

Fizyka. 3 godz. tyg. Mechanika, hydrostatyka, aerostotyka, akustyka, optyka i promieniste ciepło, według książki Soleskiego, jak w III. kl.

Chemia. 4 godz. tygod. Przegląd najważniejszych pierwiastków i ich połączeń na podstawie doświadczeń; sposoby fabryczne otrzymania ważniejszych przetworów chemicznych i ich zastosowanie.

Geometrya i rysunki geometryczne. 3 godz. tygodn. Powtórzono w krótkości materyał naukowy z klas poprzednich, obliczanie powierzchnie figur płaskich, powierzchnie i objętości brył, rozwiązując przytém rozmaite praktyczne zagadnienia. —

Zmiana i podział figur i konstrukcya linij krzywych. Zastósowanie najważniejszych zasad geometrycznych do praktycznego miernictwa. Rzuty ortogonalne punktu i linii na dwie współrzędne płaszczyzny. Wykonywano odpowiednie téj nauce rysunki geometryczne, mianowicie plany sytuacyjne, tak piórem jak i farbami.

Rysunki odręczne. 4 godz. tyg. Ornamenta cieniowane ołówkiem, krédką i wyciąganie piórem; początki rysunki ornamentalnego według wzorów gipsowych.

KLASA V.

Gospodarz: p. Jeziorski.

Religia. 2 godz. tyg. Półr. I.: Źródła wiary katolickiéj i nauki obyczajów w historycznèm przedstawieniu. Półr. II: Katolicka nauka wiary. Książka Dra. Antoniego Wapplera, tłóm. Jędrzéj Świsterski.

Język polski. 3 godz. tygodn. Czytanie wzorów. Poznanie (na podstawie wypisów) zwyklejszych tropów i figur, rozmaitych rodzajów stylu, jakoteż najważniejszych gatunków prozy i poezyi. Nauka ta, zbierająca i uzupełniająca wiadomości, już w poprzednich latach przygodnie przez uczniów nabyte, przysposabiać ma do czytania z pożytkiem ważniejszych arcydzieł literatury narodowéj. Wiadomości historyczno-literackie o odnośnych pisarzach — jak w kl. III. Deklamacya jak w kl. I. Wypracowania stylistyczne, co trzy tygodnie, naprzemian domowe i szkolne. Opowiadania i opisy. Należyte ćwiczenie w układaniu całości bądźto przy sposobności rozbioru czytanych w szkole wzorów, bądź téż przy zadawaniu i omawianiu wypracowań stylistycznych lub przy następnèm ocenianiu ich w szkole.

Język niemiecki. 5 godz. tygodn. Powtarzanie ciągłe wszystkich działów gramatyki przy sposobności lektury z wypisów niemieckich Harwota I. części. Zasady poetyki i stylistyki. Rozmowa na podstawie czytanych ustępów, opowiadanie

i uczenie się ich na pamięć. Co dwa tygodnie zadanie domowe, co miesiąc szkolne. Lektura prywatna.

Historya. 3 godz. tyg. Historya starożytna według książki Gindelego, tłóm. Markiewicz, wyd. 2.

Geografia. 1 godz. tygod. Geografia Azyi, Afryki i państw południowéj Europy, z uwzględnieniem stosunków handlowych i przemysłowych, podług książki jak w II. kl.

Matematyka. 5 godz. tygodn. Algebra: System liczbowy, pojęcie różnych operacyj rachunkowych i ilości, cztéry działania, podzielność liczb; ułamki; proporcye. Potęgowanie, pierwiastkowanie, ilości urojone, zrównania stopnia pierwszego, kwadratowe. Z Geometryi: Planimetrya. — Podręcznik Mocnika-Bodyńskiego dla klas wyższych. Geometrya: Mocnik-Stanecki. Co 14 dni ćwiczenia szkolne.

Historya naturalna. 3 godz. tyg. W półr. I.: Główne zasady anatomii i fizyologii; w półr. II.: Szczegółowa zoologia w zakresie podanym w książce Nowickiego: Zoologia dla klas wyższych.

Chemia. 3 godz. tyg. W półr. I.: Wiadomości wstępne, mianowicie rodnia, drobiny, atomowości, pochodzenie i znaczenie wzorów rodniowo-drobinowych ściągniętych i rozwiniętych; podział pierwiastków na metaloidy i metale. W półr. II.: dalszy ciąg o metaloidach: o własnościach fizycznych i chemicznych metali, metale; gromady potasowców, wapniowców, glinowców. Podręcznik Rosco'ego, tłóm. Nawratil-Sokołowski.

Geometrya wykreślna. 3 g. tyg. Rzuty punktu i prostéj na trzy płaszczyzny rzutów, ślady płaszczyzn, obroty, kłady, z rozwiązaniem licznych odpowiednich zagadnień analitycznych. Rzuty płaskościanów, przekroje tychże płaszczyzną, oznaczenie przekroju w siatkach. Punkta przebicia prostéj z płaskościanami. Zmiana płaszczyzn rzutów z uwzględnieniem punktu i prostéj. Książka: Łazarskiego Geometrya wykreślna.

Rysunki odręczne. 4 godz. tyg. Ornamenta cieniowane podług wzorów Juliena, Carrota, Billordeau'a; głowy podług Kriehubera, Taubingera, Juliena i Bosse'a. Używano tuszu i sepii przy ornamentach jak i przy architektonicznych przedmiotach; wreszcie rysowano podług modeli gipsowych.

KLASA VI.

Gospodarz p. Bidziński.

Religia. 2 g. tyg. Etyka katolicka, podług książki Martina, tłómaczył Solecki.

Język polski. 3 godz. tygodn. Czytanie arcydzieł literatury narodowéj od połowy w XVI do wystąpienia Brodzińskiego i Mickiewicza, w wyjątkach według wypisów, niekiedy w całości. Historya literatury (na podstawie lub przy sposobności czytanych wyjątków) od początku aż do wystąpienia Brodzińskiego i Mickiewicza. Deklamacya jak w kl. V. Wypracowania stylistyczne, co trzy tygodnie, przeważnie domowe. Rozprawki treści historycznej lub też oparte na nauce szkolnéj we wszystkich przedmiotach.

Język niemiecki. 4. godz. tyg. Czytanie i objaśnianie formy i treści utworów prozaicznych i poetycznych według Wypisów Harwota I. i II. tom. Rozszerzenie i uzupełnienie zasad poetyki i stylistyki.

Historya. 3 godz. tygod. Historya wieków średnich na podstawie Gindelego II. tom, tłóm. Markiewicz, ze szczególném uwzględnieniem historyi austryackiéj i polskiéj.

Geografia. 1 godz. tyg. Dokładniejszy opis krajów Europy z wyjątkiem Hiszpanii, Włoch, Turcyi i Austryi; książka jak w II kl.

Matematyka. 5 godz. tygod. Powtórzenie logarytmów i równań. Równania wyższego stopnia, które na zrównania drugiego stopnia sprowadzić można, ułamki ciągłe, równania nieoznaczone, szeregi arytm. i geometr., z zastosowaniem do procentu składanego i obliczenia renty; kombinacye, twierdzenie Newtona, trygonometrya, stereometrya i zasady try-

gonometryi sferycznéj. Co 14 dni zadanie szkolne. Podręcznik jak w kl. V.

Fizyka. 4. godz. tygodn. Ogólne własności ciał. Mechanika ogólna. Działanie sił molekularnych. Mechanika ciał stałych, cieczy i gazów. Ruch falowy. Ciepło. Podręcznik Soleckiego.

Historya naturalna. 2. godz. tygodn. W półr. I.: Anatomia, fizyologia i morfologia roślin; w półr. II. Systematyka. — Podręcznik: Botanika Billa, tłóm. Łomnicki.

Chemia. 2. godz. tygod. Metale ciężkie, ich otrzymanie i zastosowanie. Z chemii organicznéj: wiadomości wstępne, alkohole i kwasy jednoatomowe, tudzież należące tu aldehydy i etery. — Podręcznik: Roscoe'go tłóm. Nawratil-Sokołowski.

Geometrya wykreślna. 3 godz. tygodn. Przenikanie się wielościanów, rozwiązanie naroża trójściennego. Szczegółowy rozbiór powierzchni rozwijalnych, obrotowych drugiego rzędu i powierzchni wichrowatych; przekroje tychże powierzchni płaszczyzną i punkty przebicia się z prostą, prowadzenie linij i płaszczyzn stycznych i przenikanie się tychże powierzchni. Zmiana płaszczyzn rzutów. Nauka konstrukcyi cieniów. — Książka Wierzbickiego.

Rysunki odręczne. 4. godz. tygodn. Głowy i całe postacie podług wzorów Taubingera, Juliena, Kriehubera i Bosse'a; ornamenta ze wzorów Carrota i Billordeaux. — Używano sepii i farb do przedmiotów technicznych i architektonicznych; wreszcie rysowano podług modeli gipsowych.

KLASA VII.

Gospodarz: p. Medwecki.

Religia. 2 godz. tygodn. Historya kościelna według książki Robitscha, tłóm. Jachimowski.

Język polski. 3 godz. tygodn. Czytanie arcydzieł literatury narodowej wieku XIX od wystąpienia Brodzińskiego i Mickiewicza w dłuższych wyjątkach według wypisów lub w całości. Deklamacya jak w kl. V. Ćwiczenia ustne. Wypraco-

wania stylistyczne, co miesiąc, przeważnie domowe. Tematy w I półr. jak w kl. VI; nadto na podstawie nauki języka ojczystego: czasem charakterystyki główniejszych osób w utworach; — w 2 półr. także wyjaśnienia lub rozbiory głębszych zdań i przysłów lub mniejszych utworów w całości.

Język niemiecki. 4 godz. tygodn. Objaśniano utwory najcelniejszych poetów, z poglądem na historyą literatury począwszy od Klopstocka. Jako podręcznik do lektury i tłómaczenia służyły Wypisy niemieckie Harwota II. tom. Co 14 dni ćwiczenia piśmienne.

Geografia. 1 godz. tygodn. Geografia i statystyka monarchii austryacko-węgierskiéj z szczególnem uwzględnieniem stosunków handlowo-przemysłowych; książka jak w II. kl. i Dra Szaraniewicza, Opis monarchii austryacko-węgierskiéj.

Historya. 3 godz. tygodn. Historya nowsza od odkrycia Ameryki z uwzględnieniem dziejów monarchii austryackiéj i historyi polskiéj. Podręcznik: Gindelego III. tom, tłóm. Markiewicz.

Matematyka. 5 godz. tygod. Zrównania stopnia trzeciego, zasady rachunku prawdopodobieństwa w zastósowaniu do ubezpieczenia na życie. O szeregach stopnia wyższego, włącznie problemat interpolacyjny, o zbieżności i rozbieżności szeregów. Zastosowanie trygonometryi sferycznéj do zadań stereometryi, w szczególności do sferycznéj astronomii; analityczna geometrya płaska i powtórzenie przedmiotu klasy V. i VI. Co 14 dni zadanie szkolne.

Fizyka. 4. godz. tyg. Akustyka, optyka, ciepło promieniste, elektryczność, magnetyzm. Główne zasady z geografii matematycznéj i fizycznéj, meteorologii i astronomii. Podręcznik Soleskiego.

Historya naturalna. 3 godz. tyg. W półr. I.: Krystalografia i mineralogia, w półr. II.: geognozya i geologia. Książka: Mineralogia Łomnickiego.

Chemia. 2 godz. tygod. Dalszy ciąg chemii organicznéj, mianowi-

cie: alkohole i kwasy rodni dwu- i trójatomowych, związki aromatyczne, cukry, barwiki, połączenia sinu, alkaloidy, ciała białkowate i powtórzenie przedmiotu z kl. V. i VI. Podręcznik jak w kl. V.

Geometrya wykreślna. 3 godz. tyg. Konstrukcya cienia własnego i cienia rzuconego powierzchni obrotowych i brył złożonych. Nauka konstrukcyi obrazów perspektywicznych za pomocą metody przeźrocza i perspektywy wolnej przedmiotów technicznych. Powtórzenie przedmiotu wziętego w klasie V. i VI.

Rysunki odręczne. 4 godz. tygodn. Rysunek form ornamentalnych z zakresu architektury według wzorów gipsowych i głowy z antyku.

III. Wykaz książek szkolnych

Klasa	Religia	Język polski	Język niem.	Geografia	Historya
I.	Schuster Zieliński, Nauka wiary.	Gramatyka Małeckiego wyd. 4. Wypisy polskie t. I.	German-Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy I.	Benoni-Tatomir wyd. 3. Atlas Haardta.	—
II.	Dąbrowski, Dzieje starego zakonu.	Gramatyka jak w kl. I. Wypisy polskie t. II. najnowsze wydanie.	German-Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla II klasy.	Baranowski i Dziedzicki wyd. 3.	Welter-Sawczyński, tom I, wyd. 5.
III.	Dąbrowski, Dzieje nowego zakonu.	Gramatyka jak w kl. I. Wypisy polskie t. III. wyd. 5.	Schober-German, Gramatyka. Wypisy Hamerskiego wyd. 3.	jak w kl. II.	Welter-Sawczyński, tom II.
IV.	Jachimowski, Liturgika.	Gramatyka jak w kl. I. Wypisy polskie t. IV. wyd. 2.	Gramatyka jak w kl. III. Wypisy Hamerskiego wyd. 3.	jak w kl. II.	Welter-Sawczyński tom III.
V.	Wappler-Świstorski, Dogmatyka.	Mecherzyński, Wypisy, tom I.	Harwot, Deutsches-Lehr- und Lesebuch, I. tom.	jak w kl. II.	Gindely-Markiewicz tom I. wyd. 2.
VI.	Martin-Solecki, Etyka.	W I. półr. jak w kl. V, w II. półr. Mecherzyński, Wypisy, tom II.	W I. półr. jak w kl. V. w II. półr. Harwot, Deutsches Lehr- und Lesebuch tom II.	jak w kl. II.	Gindely-Markiewicz tom II.
VII.	Robitsch-Jachimowski, Historya kościelna.	Mecherzyński, tom II.	jak w II. półr. kl. VI.	Statystyka Szaraniewicza wyd. 3.	Gindely-Markiewicz tom III.

w zakładzie używanych.

Matematyka	Historya naturalna	Fizyka	Chemia	Geometrya wykreślna
Zajączkowski, Początki arytmetyki wyd. 2.	Nowicki Zoologia wyd. 5.	—	—	Mocnik-Sternal, Geometrya.
jak w kl. I.	Łomnicki, Mineralogia. Hückel Botanika.	—	—	jak w kl. I.
Zajączkowski, Arytmetyka na 3 i 4 kl.	—	Soleski, Fizyka dla niższych klas.	—	jak w kl. I.
jak w kl. III.	—	jak w kl. III.	Roscoe w tłómaczeniu Nawratila Sokołowskiego.	Mocnik-Bączalski, Geometrya.
Mocnik-Bodyński, Algebra Mocnik-Stanecki, Geometrya wyd. z r. 1889.	Nowicki, Zoologia dla wyższych klas.	—	jak w kl. IV.	Łazarski, Geometrya wykreślna.
jak w V. kl.	Bill-Łomnicki, Botanika.	Soleski, Fizyka dla wyższych klas.	jak w kl. IV.	jak w kl. V.
jak w kl. V.	Łomnicki, Mineralogia.	jak w kl. VI.	jak w kl. IV.	jak w kl. V.

IV.

Temata do wypracowań piśmiennych.

Zadania polskie.

KLASA V.

1. Jak węgla, czarnéj duszy strzeż się w każdéj doli;
Spali cię, gdy się żarzy, gdy zimny osmoli.
(K. Brodziński).
2. Krótkie streszczenie I. księgi Pana Tadeusza.
3. Charakterystyka sztuki egipskiéj, na podstawie wykładów historyi i obrazów Langla.
4. Wyprawa Igora na Połowców. (Treść).
5. Założenie i pierwotne urządzenia akademii krakowskiéj.
6. Znaczenie Grzegorza z Sanoka w literaturze polskiéj i wpływ jego na rozwój oświaty.
7. Zasługi Leo idasa i Temistoklesa około dobra ojczyzny.
8. Opisać sobótkę, jak ją obchodzono za czasów Kochanowskiego.
9. Siła dobrego przykładu.
10. Na czem polega prawdziwa dobroczynność?
11. Co zyskały Ateny przez ustawę Solona?
12. Jak się ukoił żal Kochanowskiego po śmierci Urszulki?
13. Myśl prawdziwa w „Dworzaninie“ Gornickiego.
14. Walki domowe i ościenne rzeczypospolitéj rzymskiéj po wypędzeniu Tarkwiniuszów.
15. Zabiegi Filipa Macedońskiego w Grecyi.
16. Wspomnienia młodości, osłodą starości.
17. Staropolskie gospodarstwo domowe, według „Żywota poczciwego człowieka“ Reya.
18. List do przyjaciela pocieszający go po stracie drogiéj sercu osoby.
19. O miłości ojczyzny, podług kazania Skargi.
20. Właściwości i znamiona poezyi lirycznéj.

KLASA VI.

1. „A choć to życie idzie po grudzie,
Jak mi Bóg miły, nie źli są ludzie;
Ten temu swat, tamtemu brat,
A co dobremu, to każdy rad.“
(W. Pol).
2. Charakterystyka społeczeństwa naszego w XVIII. w. na podstawie komedyi „Powrót posła“ Niemcewicza.
3. Zawiązki państwa polskiego.
4. Skreślić postać Margiera.
5. Jaki miewa wpływ rozwój pionowy lądu na cywilizacyą mieszkańców?
6. Treść i myśl przewodnia satyr Krasickiego.
7. Porównać senat rzymski z radą w Atenach.
8. Dostatki nie wystarczają do prawdziwego szczęścia.
9. Opisać plan domu, który się wybudować i urządzić zamierza.
10. Rozmowa Litawora z Rymwidem.
11. Prawa i zwyczaje starożytnych Słowian.
12. Droga żelazna, jako jeden z najcenniejszych wynalazków.
13. Dlaczego Klodwiga nazywamy założycielem państwa Franków?
14. Jakie korzyści miewamy z wielkich rzek i jakie one wyrządzają szkody?
15. Życie publiczne i domowe w pogańskiej Polsce, według Szajnochy i „Starej Baśni“ Kraszewskiego.
16. Dlaczego z upadkiem państwa rzymskiego zaczyna się nowa era w historyi?
17. Pierwsze napady Tatarów na Ruś i Polskę.
18. Ustalenie się Władysława Łokietka na tronie.
19. Właściwości i znamiona poezyi epickiej.
20. Charakterystyka głównych postaci w Margierze.

KLASA VII.

1. Król jeden, pełen myśli i projektów dumnych,
Kazał spisać szczęśliwych rejestr i rozumnych;

Ten, co pisał szczęśliwych, znalazł bardzo mało,
Pisarzowi rozumnych, papieru nie stało.
(J. Krasicki).

2. Reformy Kazimierza Jagiellończyka.
3. Henryk IV i Kazimierz W. (porównanie).
4. Charakter Nicka w Maryi Stuart Słowackiego.
5. Kto szuka tylko tego, co łatwe, nie znajdzie nigdy tego, co wielkie.
6. Mowa przy założeniu kamienia węgielnego pod schronisko dla sierót.
7. Dlaczego Irydion nie mógł dokonać zwycięstwa?
8. Dlaczego zasługi wielkich ludzi często dopiero po ich śmierci zyskują uznanie?
9. Gnuśność poniewiera tysiące ludzi, praca nie zabija nikogo. (J. I. Kraszewski).
10. W jaki sposób rozwinęła się w Europie przewaga Francyi za Ludwika XIV?
11. Walka klasyków z romantykami.
12. Korzenie nauki gorzkie są, lecz słodkie jéj owoce.
13. Do młodzieńca przyszłość, do męża teraźniejszość, do starca przeszłość należy.
14. Myśl prawdziwa komedyi nieboskiéj.

Czesław Pieniążek.

Temata do zadań niemieckich.

KLASA V.

1. Wie Gunther Brunhilden gewann.
2. Mein Geburtsort.
3. Sigurd. Nach der Nibelungensage.
4. Der Herbst.
5. a) Die Burgunden in Bechlarn; b) Rüdigers Tod.

6. Über die Bedeutung des Feuers.
7. Wie Ortwin und Herwig zu Gudrun und Hildburg kamen.
8. Die Gralsage.
9. „Morgenstunde hat Gold im Munde“.
10. Die Erziehung in Sparta und Athen.
11. Hermann und Dorothea I. Gliederung und Gedankengang.
12. Über den Nutzen des Eisens.
13. „Der siebzigste Geburtstag“. Inhaltsangabe
14. Das Besitzthum des Löwenwirtes.
15. Hūons Zweikampf mit Amory.
16. Entwickelung des römischen Staates im Zeitalter der Könige.
17. Die Fabel des Lustspiels „Die deutschen Kleinstädter“.

M. Zaleski.

KLASA VI.

1. Die Collegialität (nach gegebener Disposition).
2. Gedankengang in dem Gedichte „Das Siegesfest“ von Schiller.
3. Der Ackerbau als Grundlage der Civilisation.
4. „Der Taucher“ von Schiller (Inhaltsangabe).
5. „Wem nicht zu rathen ist, dem ist auch nicht zu helfen“. (Disposition und Ausführung).
6. „Die Bürgschaft“ von Schiller (Inhaltsangabe).
7. Die tragische Verwickelung in Schillers Jungfrau v. Orleans.
8. Mortimers Bekehrung zur katholischen Kirche.
9. „Es bildet ein Talent sich in der Stille,
   Sich ein Charakter nur im Strom der Welt“.
10, Maria Stuart u. Elisabeth. (Act III).
11. Stauffacher und Gertrud. W. Tell. I. 2. Gedankengang.
12. Über die Gliederung eines regelmässigen Dramas.

Czesław Pieniążek.

KLASA VII.

1. Ideengang in Iphigeniens erstem Monologe.
2. Orestes u. Pylades (Charakteristik).

3. „Lästert nicht die Zeit, die reine! Schmäht ihr sie, so schmäht ihr euch,
Denn es ist die Zeit dem reinen, unbeschriebnen Blatte gleich.“
(A. Grün).
4. Thoas (Charakterschilderung).
5. Die Bedeutung des Donaustromes für Oesterreich-Ungarn.
6. Die Lösung des tragischen Conflictes in Goethes Iphigenie auf Tauris.
7. Wie wird Wallenstein zum entscheidenden Schritte gedrängt?
8. Buttlers Charakter.
9. Sturm und Drang.
10. Das Wesen der Schicksalstragödie.
11. Die Schicksalsidee in Schillers Braut von Messina.

M. Zaleski.

Temata do piśmiennego egzaminu dojrzałości.

Zadanie polskie:

„W ustach jest otwór duszy, a drogie balsamy
Wietrzeją prędko, gdy go często otwieramy“.
(A Mickiewicz).

Zadanie polsko-niemieckie:

Przełożyć z dzieła Rymarkiewicza: Wzory prozy. Stopień pierwszy. Ustęp p. t.: „Jan z Kent“ (str. 218—219) do słów „... powiem wam o nim więcéj“ wierszy 41.

Zadanie niemiecko-polskie:

Przełożyć z dzieła „Deutsches Lesebuch“ (Mozart). IV. Band. 9. Auflage. ustęp: Schloss Arva“ (str. 105—107) do słów:... zum Aufenthalt gedient“. wierszy 73.

Zagadnienia matematyczne:

1.) Znaleźć wysokość stożka prostego, w którym podstawa równa się powierzchni koła: $3x^2 + 3y^2 - 2x + 7y - 5 = o$, a w którym powierzchnia boczna równa się powierzchni elipsy: $x^2 + \frac{4y^2}{9} = 4$.

2.) Jaki kapitał dany na procent składowy po $4\frac{1}{2}$ %, przyniesie za 10 lat ten sam dochód, co kapitał 4870 złr. po 4% za 15 lat?

$$3.)\ 10\left(\frac{1}{x}\right)^{2y} - \frac{11}{xy} + 1 = 0$$

$$y = 1 - \log x.$$

Zagadnienia z geometryi wykreślnéj:

1.) Dane dwie mijające się proste *L* i *l* i punkt *a* w przestrzeni. Przez punkt *a* położyć płaszczyznę równoległą do danych prostych *L* i *l*.

2.) Wyznaczyć cień rzucony graniastosłupa na płytę, na któréj jest ustawiony.

3.) Narysować perspektywę linii spiralnéj leżącéj na podstawie za tłem.

V.

Przedmioty nadobowiązkowe.

1. Historya kraju rodzinnego w 4 oddziałach po 1 godzinie tygodniowo. W nauce tego przedmiotu brali udział uczniowie klas III, IV, VI i VII. Książka przepisana dla klas wyższych: Dra A. Lewickiego, Zarys historyi Polski. Remuneracya 220 złr.

2. Język francuski w 3 oddziałach po 2 godz. tygodniowo. Liczba uczniów w I. oddziale: 26, w II: 12, w III: 7, razem 46. Książka używana: Gramatyka i Wypisy Świtkowskiego. Remuneracya 250 złr.

3. Śpiew w dwóch oddziałach po 2 godziny tygodniowo. Liczba uczniów w pierwszem półroczu 118, w drugiém 109. Remuneracya 180 złr.

4. Gimnastyka w 5 oddziałach; oddział I.—IV. po 1 godzinie, oddział V. po 2 godz. tygodn. Liczba uczniów 168. Remuneracya 250 złr.

VI.

ZAPISKI STATYSTYCZNE.

(Liczba dodana u góry oznacza prywatystów).

	W KLASIE									Razem
	I.		II.		III.	IV.	V.	VI.	VII.	
	a.	b.	a.	b.						
1. Liczba uczniów.										
Z końcem roku szk. 1887/8	33	32	25	25^{1}	41	28^{1}	30	22	14	250^{2}
Z początkiem roku szk. 1888/9 . . .	45	46	36	37	53	39	27	25	23	331
W ciągu roku wstąpiło	3	1	—	—	—	3^{3}	1	—	—	8^{3}
Ogółem więc przyjęto .	48	47	36	37	53	42^{3}	28	25	23	339^{3}
Między tymi przybyło nowych										
a) z promocyą z niższéj klasy . . .	38	37	9	7	7	8^{3}	2	—	4	112^{3}
b) repetentów	5	8	—	—	—	—	—	—	—	13
Z tutejszego zakładu przyjęto:										
a) z promocyą z niższéj klasy . . .	—	—	26	28	44	34	21	22	18	193
b) repetentów	5	2	1	2	2	—	5	3	1	21
W ciągu roku wystąpiło	5	5	3	6	4	8	4	1	1	37
Liczba uczn. z końcem r. szk. 1888/9	43	42	33	31	49	34^{3}	24	24	22	302^{3}
między tymi: *a*) publicznych	43	42	33	31	49	34	24	24	22	302
b) prywatnych	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3
2. Miejsce urodzenia (kraj).										
W. ks. Krakowskie	22	25	14	16	16	6	9	8	5	21
Galicya	16	12	10	11	22	17^{1}	10	8	6	112^{1}
Bukowina	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Morawy	—	—	2	—	2	—	1	—	—	5
Austrya Dolna	1	—	—	—	3	1	—	—	—	5
Austrya Górna	—	—	—	—	—	0^{1}	—	—	—	0^{1}
Węgry	1	—	—	1	—	—	1	1	1	5
Królestwo Polskie	3	4	5	2	4	7^{1}	2	4	5	36^{1}
Podole	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2
Litwa	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
Ukraina	—	—	—	1	—	1	—	—	1	3
Rosya	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Besarabia	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
W. ks. Poznańskie	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2
Saksonia	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Szwajcarya	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
W. ks. Badeńskie	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Francya	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Razem	43	42	33	31	49	34^{3}	24	24	22	302^{3}

	W KLASIE									Razem
	I.		II.		III.	IV.	V.	VI.	VII.	
	a.	b.	a.	b.						
3. Narodowość.										
Polaków	40	42	33	31	44	34^3	24	22	22	292^3
Rusinów	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Niemców	2	—	—	—	4	—	—	1	—	7
Węgrów	1	—	—	—	—	—	—	1	—	2
Razem	43	42	33	31	49	34^3	24	24	22	302^3
4. Wyznanie.										
Obrządku rzym. kat.	34	36	27	26	43	28^3	19	22	19	254^3
„ grecko-kat.	—	—	—	—	1	—	—	—	1	2
Ewang. wyzn. augsburg.	1	—	2	—	1	2	—	—	—	6
Mojżeszowego	8	6	4	5	4	4	5	2	2	40
Razem	43	42	33	31	49	34^3	24	24	22	302^3
5. Wiek uczniów.										
11 „ „	3	2	—	1	—	—	—	—	—	16
12 „ „	14	15	2	3	—	—	—	—	—	36
13 „ „	14	12	11	5	5	—	—	—	—	47
14 „ „	8	9	9	17	17	3	1	—	—	52
15 „ „	1	3	10	4	9	7^1	2	—	—	36^1
16 „ „	2	1	1	1	9	10^1	2	4	—	30^1
17 „ „	1	—	—	—	5	8	4	4	1	23
18 „ „	—	—	—	—	3	2	9	3	9	26
19 „ „	—	—	—	—	1	1	5	8	6	21
20 „ „	—	—	—	—	—	2	—	3	5	10
21 „ „	—	—	—	—	—	1^1	—	1	—	2
22 „ „	—	—	—	—	—	0^1	—	1	1	2^1
23 „ „	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Razem	43	42	33	31	49	34^3	24	24	22	302^3
6. Według miejsca zamieszkania rodziców.										
Miejscowych	26	30	22	19	33	19^1	13	14	12	188^1
Zamiejscowych	17	12	11	12	16	5^2	11	10	10	114^2
Razem	43	42	33	31	49	34^3	24	24	22	302^3

	W KLASIE									Razem
	I.		I.		III.	IV.	V.	VI.	VII.	
	a.	b.	a.	b.						
7. Klasyfikacya.										
a) Z końcem r. szkolnego 1888/9.										
I. stopień z odznaczeniem	2	5	—	1	3	1	—	1	2	15
I. stopień	23	24	23	21	24	20[3]	14	11	15	175[3]
Do egzaminu poprawczego po wakacyach przeznaczono	9	9	6	4	15	7	7	8	5	70
II. stopień	—	—	3	1	5	2	1	2	—	14
III. stopień	9	4	1	4	2	4	3	2	—	29
Nie składało egzaminu	—	—	—	—	—	5	—	1	—	6
b) Dodatek do roku szk. 1887/8.										
Pozwolono poprawić egzamin po wakacyach	8	5	8	8	12	7	7	5	—	60
Złożyło egzamin	6	4	8	8	12	7	6	4	—	45
Nie złożyło egzaminu	2	1	—	—	—	—	1	1	—	5
Nie zgłosiło się	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zatém ostateczny wynik klasyfikacyi z roku szkolnego 1887/8.										
I. stopień z odznaczeniem	2	2	2	1	1	—	1	1	2	12
I. stopień	24	26	22	20	36	24	22	18	11	203
II. stopień	3	1	1	3	3	4	5	3	1	24
III. stopień	4	3	—	1	2	3	2	—	—	15
Nie klasyfikowano	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem .	33	32	25	25	42	31	30	22	14	254
8. Opłata szkolna.										
Opłatę szkolną uiściło:										
W I. półroczu	44	44	17	13	23	18	17[1]	12	16	204[1]
„ II. półroczu	24	16	14	10	29	18	13	14	14	152[3]
Uwolnionych od połowy było:										
W I. półroczu	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
„ II. półroczu	—	—	—	1	—	—	2	—	—	3
Uwolnionych od całéj opłaty było:										
W I. półroczu	—	—	19	24	30	20	9	13	7	122
„ II. półroczu	19	26	16	25	20	19	12	11	8	155

Opłata szkolna wynosiła ogółem:

W półroczu I. . . . . 4100 złr.
w półroczu II. . . . 3100 „
Razem . 7400 złr.

Taksy wstępne wynosiły 260 złr. 40 ct.
Datki na zbiory naukowe 342 złr.
Taksy za duplikaty świadectw 16 złr.

9. Wykaz uczniów, pobierających stypendya.

L.	Imię i nazwisko ucznia	Klasa	Nazwa fundacyi	Kwota roczna zł r.	ct.
1	Hochstimm Abraham	I b.	Loewensteinowéj	130	—
2	Sądel Wojciech	I b.	Kaspra Żubowskiego	150	—
3	Sawiczewski Bolesław	II a.	dto	150	—
4	Zieliński Aloizy	II b.	dto	150	—
5	Janowski Bronisław	II b.	Szczepana Humberta	120	—
6	Matakiewicz Maksymil.	III	Kaspra Żubowskiego	150	—
7	Sikora Józef	III	dto	150	—
8	Grzybowski Feliks	IV	Józefa Dąbkowskiego	120	—
9	Taroni Ludwik	IV	Kaspra Żubowskiego	150	—
10	Wyporek Antoni	IV	Józefa Dąbkowskiego	120	—
11	Jordan Kazimierz	V	Andrzeja Żalchockiego	150	—
12	Müller Józef	V	Szczepana Humberta	120	—
13	Drobniak Franciszek	VI	„Borkarne“	100	—
14	Mroczkowski Leon	VI	Kaspra Żubowskiego	150	—
15	Olszewski Józef	VI	dto	150	—
16	Piониążek Stanisław	VII	Zawadzkiego	157	50
	Ogólna kwota stypendyów wynosiła zatém			2217	50

VII.

Pomoc koleżańska.

Dochód.

1. Zostało z przeszłego roku szkolnego 1887/8 .	89	złr.	19 ct.
2. Wpłynęło po zamknięciu rachunku	16	„	— „
3. Dobrowolne miesięczne datki uczniów	182	„	— „
4. Jednorazowe datki szkolne	16	„	21 „
5. Sprzedane książki	3	„	— „
6. Procent w Kasie oszczędności	3	„	6 „
7. Inne datki pozaszkolne	48	„	50 „
Razem	357	złr.	96 ct.

Rozchód.

1. Ubogim uczniom na opłatę szkolną	10	złr.	— ct.
2. „ „ na odzież, pożywienie, rekwizyta, lekarstwa etc.	99	„	73 „
3. Książki szkolne do biblioteki i ich oprawa . .	64	„	80 „
4. Pożyczono uczniom 51 złr. — ct. Zwrot uczniów . 16 „ — „ Winni . . 35 złr. — ct.	35	„	— „
Razem	209	złr.	53 ct.
Dochód	357	„	— „
Zostało więc na rok przyszły	148	złr.	43 ct.
Uczniowie winni	35	„	— „
Razem	183	„	43 „

Biblioteka.

Z przeszłego roku szkolnego 1887/8 zostało książek szkolnych	exempl. 457
Kupiono za kwotę 32 złr. 30 ct.	„ 31
Otrzymano w darze	„ 154
Razem	642
Sprzedano książek bez wartości	54
Jest więc w bibliotece razem książek	exempl. 588

Wszystkim łaskawym dawcom imieniem ubogiej młodzieży składa Zarząd Pomocy koleżańskiej serdeczne podziękowanie.

Ks. Skrochowski.

VIII.

ZBIORY NAUKOWE.

Biblioteka.

A. Biblioteka nauczycieli.

W dziale I.	(Relig. filoz.)	było w r. 1888	dzieł	36	przyb.	1	razem	37
„ II.	(Jęz. polski)	„	„	„	201	„	9	„	210
„ III.	(Jęz. niem.)	„	„	„	43	„	7	„	50
„ IV.	(Historya)	.	„	„	100	„	8	„	108
„ V.	(Geografia)	„	„	„	140	„	8	„	148
„ VI.	(Matematyka)	„	„	„	90	„	2	„	92
„ VII.	(Fiz. i chem.)	„	„	„	75	„	6	„	81
„ VIII.	(Hist. natur.)	„	„	„	62	„	2	„	64
„ IX.	(Szt. i arch.)	„	„	„	31	„	2	„	33
„ X.	(Szkolnictwo)	„	„	„	51	„	11	„	62
„ XI.	(Podręczniki)	„	„	„	123	„	4	„	127
„ XII.	(Słowniki)	„	„	„	18	„	—	„	18
	(3201 tomów)				970		60	„	1030

Programów szkolnych posiada biblioteka: 1962.

Zakład prenumeruje następujące czasopisma:

1. Verordnungsblatt des k. k. Ministeriums f. Cultus u. Unterricht.
2. Deutsche Rundschau.
3. Zeitschrift für das Realschulwesen.
4. Hoffmann, Zeitschrift für math. u. naturwiss. Unterricht.
5. Mittheilungen der k. k. geograph. Gesellschaft.
6. Biblioteka Warszawska.
7. Muzeum.
8. Wisła.
9. Kwartalnik historyczny.
10. Przewodnik bibliograficzny,

tudzież otrzymuje w darze od Wys. c. k. Ministerstwa Oświaty

11. Archaeologisch-epigraphische Mittheilungen.

B. Biblioteka dla młodzieży.

Dzieł polskich	było w r. 1888	441	przybyło	18	razem	459
„ niemieck.	„ „	499	„	11	„	510
„ francusk.	„ „	10	„	—	„	10
		950	„	29	„	979

Wypożyczano książki z biblioteki dla młodzieży raz w tygodniu.

Klasa	Wypożyczono			Razem
	uczniom	dzieł polsk.	dzieł. niem.	
I. a.	35	263	45	312
I. b.	33	294	18	308
II. a.	27	276	44	320
II. b.	27	192	26	218
III.	40	552	128	680
IV.	31	461	59	520
V.	22	158	58	216
VI.	15	147	34	181
VII.	16	85	12	91
Razem .	246	2428	424	2846

M. Zaleski,
zawiadowca biblioteki.

Zbiór geograficzno-historyczny.

W roku szkolnym 1888/9 posiadał zakład:

1. Globów i przyrządów 2
2. Map ściennych 86
3. Atlasów 5
4. Obrazów 52

A. Szarłowski,
zawiadowca zbiorów geogr. histor.

Gabinet historyi naturalnéj.

Stan gabinetu.

A) Okazy.

Zwierząt kręgowych	254
„ członkonogich	2320
Mięczaków	869
Robaków, promieniaków i pierwoszczaków	125
Roślin zasuszonych	890
Minerałów, skał i skamielin	728

B) Preparata. szkielety, modele, tablice, atlasy, narzędzia.

Preparatów mikroskopowych	53
Szkieletów	11
Modeli anotomicznych z gipsu	11
„ szklanych przedstawiających jamochłony	10
„ kwiatów z masy papierowéj	40
„ krystalograficznych z drzewa	114
„ drogich kamieni	54
Tablic botanicznych kolorowanych	21
Atlas botaniczny Szuberta	1
Atlas zoologiczny Lübena	1
Tablic zoologicznych Schreibera	15
Mikroskop Zeisa	1
Gablotek ściennych	10
Tablic Nitscha i Leuckarta	28
Modeli grzybow	156
„ krystalograficznych ze szkła sztuk	19

Cz. Tomaszewicz.
zawiadowca gabin. hist. nat.

Gabinet fizykalny.

Liczył przyrządów 322 i narzędzi podręcznych 11.

Franciszek Jeziorski,
zawiadowca gabin. fizykalnego.

Gabinet chemii.

Posiada:	Przyrządów	86
	Naczyń przeróżnych	1060
	Modeli fabryk	10
	Minerałów	52
	Przetworów chemicznych	556

Stanisław Alberti,
zawiadowca gabin. chemicznego.

Gabinet rysunków geometrycznych.

Modeli drutowych	32
„ drewnianych brył geometrycznych	19
„ kartonowych	51
Aparat mierniczy	1
Narzędzi do rysowania na tablicy	7
Aparat do wyjaśnienia rzutów punktu	1
Dla praktycznych ćwiczeń pomiarowych różnych przyrządów drewnianych	88
Lineał celowy z lunetą	1
Pryzmat do wytyczenia kątów	1

E. Medwecki,
zawiadowca gabin. rys. geometr.

Gabinet rysunków odręcznych.

Wzorów do rysunku jest razem sztuk	1123
Gipsów	135
Modeli drewnianych	18

L. Dembowski,
zawiadowca gabin. rys. odr.

IX.

Egzamina dojrzałości.

a) We wrześniu 1888.

W tym terminie zgłosiło się do egzaminu 2 abituryentów tutejszego zakładu, a 3 z innych zakładów, którzy mieli pozwolenie poprawić egzamin z jednego przedmiotu.

Wszyscy abituryenci otrzymali świadectwo dojrzałości a mianowicie:

1. Bojarski Walery.
2. Filipkiewicz Leon.
3. Lindenbaum Mojżesz.
4. Scheder Maryan.
5. Szameit Władysław.

b) W terminie letnim 1889.

Zgłosiło się do egzaminu uczniów zwyczajnych	22
Z tych uznano za dojrzałych z odznaczeniem	2
Uznano za dojrzałych	15
Pozwolono poprawić egzamin z jednego przedmiotu . . .	4
Razem . . .	21

Jeden abituryent odstąpił od egzaminu ustnego z powodu choroby.

Wykaz abituryentów, którym przyznano świadectwo dojrzałości.

L. p.	Imię i nazwisko abituryenta	Kraj i miejsce urodzenia	Rok urodzenia	Religia	Narodowość	Uczęszczał do szkoły: W innym zakładzie lat	Uczęszczał do szkoły: tutaj lat	Wynik egzaminu	Przyszły zawód
1	Augustyn Stanisław	Kraków	1870	rzym. kat.	Polak	—	7	dojrzały	technika
2	Bakałowicz Jan	Warszawa	1867	„	„	9	1	„	„
3	Epstein Stanisław	Kraków	1871	mojżesz.	„	—	7	„	„
4	Ejdziatowicz Ludwik	Wereszczyn w Król. Polskiem	1870	rzym. kat.	„	—	7	„	„
5	Fenz Jan	Kraków	1870	„	„	5	3	„	„
6	Immerglück Józef	„	1870	mojżesz.	„	—	7	„	„
7	Koszla Maksymilian	Galicya, Brody	1871	gr. kat.	„	—	7	„	„
8	Kowalski Karol	Warszawa	1869	rzym. kat.	„	—	2	„	akademia malarska
9	Ludwikowski Gustaw	Kijów	1871	„	„	—	1	dojrzały z odzn.	technika
10	Nowotny Bogumił	Galicya, Wieliczka	1871	„	„	—	4	dojrzały	marynarka
11	Pieniążek Odrowąż Stan.	Saksonia, Drezno	1871	„	„	4	4	„	technika
12	Rolle Karol	Kamieniec Podols.	1871	„	„	—	7	dojrzały z odzn	„
13	Słupski Jan	Mezőhegyes Węgry	1869	„	„	4	4	„	„
14	Snatzke Franciszek	Podgórze, Galicya	1870	„	„	—	8	„	„
15	Tabaczyński Ludwik	Trembki, Król. Polskie	1871	„	„	3	6	„	„
16	Rheina-Wolbeck Jan	Jeziernica, Litwa	1871	„	„	$1^{1}/_{2}$	5	„	wojskowość
17	Zakrzewski Konstanty	Solec, Królestwo Polskie	1872	„	„	—	5	„	technika

X.

Kronika zakładu.

Rok szkolny 1888/9 rozpoczęto dnia 3. września uroczystém nabożeństwem w kościele XX. Pijarów, a z dniem 4. września zaczęła się regularna nauka szkolna.

Egzamina wstępne do I. klasy odbyły się dnia 30. czerwca, 1. i 2. lipca, tudzież w dniach od 1—3. września.

Zastępca nauczyciela p. Karol Trochanowski, mianowany przez Wysoki Wydział krajowy rzeczywistym nauczycielem chemii i mineralogii w krajowéj średniej szkole rolniczéj w Czernichowie, reskryptem Wysokiéj c. k. Rady szkolnéj krajowéj z dnia 3. października 1888 L. 15023 uwolniony został od pełnienia obowiązków w tutejszéj szkole. Na jego miejsce mianowała Wysoka c. k. Rada szkolna kraj. reskryptem z dnia 3. października 1888 L. 15027 kandydata zawodu nauczycielskiego p. Augusta Jasińskiego zastępcą nauczyciela dla tutejszego zakładu.

Dzień 4. października i 19. listopada, jako dni imienin Najjaśniejszych Państwa, obchodził zakład uroczystém nabożeństwem z odśpiewaniem hymnu ludowego i feryami szkolnymi.

Dnia 12. listopada grono nauczycieli z dyrektorem p. Marcelim Studzińskim na czele, przedstawiło się nowo mianowanemu Namiestnikowi Galicyi, Jego Ekscelencyi Kazimierzowi hr. Badeniemu, który dokładnie wypytywał się o stosunki zakładu, a w szczególności o umieszczenie tegoż.

Dzień 1. grudnia 1888. r., w którym ludy całéj monarchii obchodziły jubileusz czterdziestoletnich rządów JEgo Ces. i Król. Mości Najjaśniejszego Pana Franciszka Józefa I., wolny był od nauki szkolnéj. Młodzież wraz z gronem nauczycieli obecną była na uroczystém dziękczynném nabożeństwie w kościele XX. Pijarów.

Z dniem 1. stycznia 1889 Dyrektor tutejszego zakładu p. Marceli Studziński na mocy Najwyższego postanowienia przeniesiony został na własną prośbę w stały stan spoczynku i otrzymał w uznaniu swojéj pożytecznéj działalności dodatek osobisty w rocznéj kwocie 500 złr. Pan Marceli Studziński, mianowany rzeczywistym profesorem w r. 1858, od r. 1873 był Dyrektorem tutejszéj szkoły realnéj, a w latach 1877—1886 zasiadał jako delegat miasta Krakowa w Radzie szkolnéj krajowéj we Lwowie. Grono nauczycieli z szczerym żalem żegnało ustępującego Dyrektora; w dzień jubileuszu 30-letniéj służby w zawodzie nauczycielskim ofiarowało mu stosowny upominek, a chcąc zasługi jego bardziéj jeszcze uczcić i pamięć jego w zakładzie, którego pierwszym był Dyrektorem, zachować, umieściło portret jego, pędzla profesora Leona Piccarda, w kancelaryi Dyrekcyi.

Zastępcą dyrektora zamianowała Wysoka c. k. Rada szkolna krajowa rozporządzeniem z dnia 23. grudnia 1888 L. 874 profesora Dra Ludomiła Germana.

Prof. Dr. Walery Jaworski reskryptem Wys. c. k. Rady szkolnéj krajowéj z dnia 23. grudnia L. 19761 z powodu swych zajęć w Uniwersytecie, otrzymał urlop do końca roku szkolnego. Lekcye chemii objął p. Stanisław Alberti, którego Wys. c. k. Rada szkolna krajowa reskryptem z d. 7. stycznia 1889 L. 84 mianowała zastępcą nauczyciela dla tutejszéj szkoły.

Pierwsze półrocze zakończono 30. stycznia, drugie rozpoczęto d. 3. lutego.

Dnia 5. lutego, jako w dzień pogrzebu JEgo Ces. i Król. Wys. Następcy tronu śp. Arcyksięcia Rudolfa, odprawione zostało nabożeństwo żałobne, w którém młodzież zakładu wraz z gronem nauczycieli wzięła udział. Dzień ten wolny był od nauki szkolnéj.

Dnia 16. lutego zaniemógł ciężko na zdrowiu prof. dr. Jan Walczak i musiał wziąć urlop do końca roku szkolnego. Lekcye jego objął p. Franciszek Tondera, którego Wys. c. k. Rada szk. kraj. rozp. z d. 26. lutego 1889 L. 3236 mianowała zastępcą nauczyciela w tutejszym zakładzie.

Ks. katecheta Eustachy Skrochowski reskr. z dnia 11. lutego 1889 ·L. 2052 otrzymał zatwierdzenie w zawodzie nauczycielskim i tytuł c. k. profesora.

Dnia 4. maja odprawione zostało żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarzowéj Maryi Anny, w którém młodzież zakładu wraz z gronem nauczycieli wzięła udział.

Profesor Dr. Ludomił German powołany został przez Jego Ekscelencyę Pana Ministra Wyzn. i Ośw. do służby w c. k. Radzie szkolnéj krajowéj we Lwowie i reskryptem Wysokiej c. k. Rady szkolnéj kraj. z dnia 14. maja 1889 L. 8114 uwolniony od obowiązków służbowych w tutejszym zakładzie. Kierownictwo zakładu poruczyła Wys. Rada szkolna krajowa profesorowi Aloizemu Szarłowskiemu, a lekcye prof. Dra Germana (jęz. niem. w I. b., VI., VII.) objęli pp. Jasiński, Pieniążek i Zaleski, jak w rozkładzie nauk uwidoczniono. Grono nauczycieli z prawdziwym żalem pożegnało profesora Dra Germana, który jako nauczyciel, kolega i przełożony umiał pozyskać sobie prawdziwą miłość i przywiązanie u kolegów i młodzieży, tudzież powszechny szacunek i sympatyą w szerokich kołach naszego miasta.

Dnia 6. czerwca zwiedził tutejszy zakład c. k. krajowy Inspektor szkół średnich WP. Dr. Zygmunt Samolewicz.

W terminie letnim odbył się piśmienny egzamin dojrzałości od 3—7. czerwca, ustny zaś od 25—28. czerwca pod przewodnictwem J. W. Rektora c. k. lwowskiéj szkoły politechnicznéj i członka c. k. Rady szkolnéj krajowéj Dra Władysława Zajączkowskiego.

Dnia 27. czerwca odprawiono dla młodzieży żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarza Ferdynanda I.

Młodzież przystępowała w ciągu roku trzy razy do ŚŚ. Sakramentów Pokuty i Ołtarza i odprawiła w wielkim tygodniu rekolekcye wielkanocne.

Rok szkolny 1888/9 zakończono dnia 29. czerwca uroczystém nabożeństwem dziękczynném i rozdaniem świadectw.

XI.

Ważniejsze rozporządzenia władz szkolnych z r. 1888/9.

1. Wys. c. k. Rada szkolna kraj. okólnikiem z dnia 7. lipca 1888 L. 9343 zalicza książkę p. t. „Początki arytmetyki i algebry" przez dr. Wł. Zajączkowskiego, część II. na III. i IV. klasę w poczet książek szkolnych.
2. Wys. c. k. Rada szk. kraj. okólnikiem z dnia 22. lipca 1888 L. 9391 zaleca do użytku szkolnego książkę p. t. Dr. L. German i Dr. K. Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla kl. I. szkół średnich. Lwów 1888.
3. Wys. c. k. Rada szk. kraj. okólnikiem z dnia 11. listopada 1888 L. 17467 udziela aprobaty książce: Wypisy polskie, tom 4. wydanie drugie Lwów 1888.
4. Wys. c. k. Rada szk. kraj. rozp. z dnia 16. listopada 1888 L. 11851 zakazuje młodzieży krążenia po kraju w czasie wakacyj i zbierania wsparć pieniężnych.
5. Wys. c. k. Rada szk. kraj. okólnikiem z dnia 24. grudnia 1888 L. 19482 zalicza książkę: Zarys historyi Polski przez Dr. Anatola Lewickiego wyd. drugie, Kraków 1888 w poczet książek dozwolonych.
6. Wys. c. k. Rada szk. kraj. okólnikiem z dnia 16. kwietnia 1880 L. 6405 aprobuje: Początki arytmetyki dla klas I. i II. wyd. drugie przez Dr. Wład. Zajączkowskiego.
7. Wys. c. k. Rada szkolna kraj. okólnikiem z dnia 15. kwietnia 1889 L. 6402 zaprowadza nowy plan nauki języka polskiego.
8. Wys. c. k. Rada szkolna kraj. okólnikiem z dnia 7. maja 1889 L. 7460 poleca: „Wypisy polskie tom III. wyd. piąte" do użytku szkolnego.
9. Wys. c. k. Rada szk. kraj. okólnikiem z dnia 24. maja 1889 L. 8107 poleca pouczać eksternistów, że podania o przypuszczenia do egzaminu dojrzałości winni wnosić na trzy miesiące przed końcem roku szkolnego.

10. J. E. Pan. Minister Wyzn. i Ośw. rozporządził dnia 9. maja 1889 L. 7874 iż z dniem 1. września 1889 wejdą w życie nowe marki opłat szkolnych.

11. Wys. c. k. Rada szk. kraj. okólnikiem z dnia 7. czerwca 1889 L. 8106 poleca odbywać **egzamina wstępne do wszystkich klas** (z wyjątkiem I.) **tylko na początku roku szkolnego**, tudzież przypomina, że pozwolenie zdawania egzaminów wstępnych należy do atrybucyj dyrektorów, a względnie konferencyj nauczycielskich.

12. Wys. c. k. Rada szk. kraj. okólnikiem z dnia 11 czerwca 1889 L. 9776 zalicza książkę p. t. Wypisy niemieckie na IV. kl. szkół średnich ułożył Ed. Hamersky, wyd. trzecie w poczet książek dozwolonych do użytku szkolnego.

XII.

KLASYFIKACYA UCZNIÓW

za drugie półrocze 1888/9.

KLASA I. A.

Stopień I. z odznaczeniem:

Marek Mieczysław.
Wójtowicz Roman.

Stopień I. otrzymali:

Bedernik Franciszek.
Bil Michał.
Błarowski Władysław.
Bromberger Leon.
Dziewolski Roman.
Hausner Leopold.
Jarosz Kazimierz.
Kostka Jan.
Lamensdorf Henryk.
Liebling Ferdynand.
Salb Norbert.
Schneider Leon.
Schramm Władysław.
Seifert Rudolf.
Seweryński Alexander.
Strobl Józef.
Śliwiński Wojciech.
Warczewski Władysław.
Włodarski Stanisław.
Wojtasiewicz Antoni.
Wolf Otto.
Plewkiewicz Arnold.
Albiński Antoni.

Do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 9, stopień trzeci otrzymało 8.

KLASA I. B.

Stopień I. z odznaczeniem:

Drobniak Feliks.
Kahane Izaak.
Kamiński Leon.
Luftig Samson.
Sądel Wojciech.

Stopień I. otrzymali:

Bojarski Stanisław.
Chrząszcz Tadeusz.
Deiches Gustaw.
Guziakiewicz Franciszek.
Hartmann Wincenty.
Hochstimm Abraham.
Höhne Wiktor.
Koch Ludwik.
Korbel Karol.
Kottek Adam.
Kubiczek Alexander.
Lewik Władysław.
Maślaniec Stanisław.
Menschek Józef.
Palisa Stefan.
Preiss Ignacy.

Rittmann Izaak.
Ryszkowski Władysław.
Stobiecki Jan.
Topoliński Kazimierz.
Walter Maryan.
Waga Władysław.
Weigel Karol.
Wysocki Jacenty.

Do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 9, stopień trzeci otrzymało 4.

KLASA II. A.

Stopień I. otrzymali:

Bandurski Roman.
Cichy Mikołaj.
Czech Paweł.
Dembiński Jan Kanty.
Drozdowski Ludwik.
Dütz Bonifacy.
Hartmann Kazimierz.
Kmita Wojciech.
Kochlöffel Rudolf.
Kühnel Wacław.
Liban Ignacy.
Miklaszewski Witold.
Novák Jan Kanty.
Pająk Tadeusz.
Parvi Wincenty.
Petka Stanisław.
Pollak Leopold.
Sawiczewski Bolesław
Scherman Rafał.
Tilles Salomon.
Tołłoczko Wiktor.
Ulrych Józef.
Waga Karol.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6, stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 1.

KLASA II. B.

Stopień I. z odznaczeniem:

Russer Edward.

Stopień I. otrzymali:

Bauer Józef.
Bernkopf Franciszek.
Dłuski Kazimierz.
Gaidzica Stefan.
Górecki August.
Hora Józef.
Janowski Bronisław.
Kundzicz Stanisław.
Leinkram Chaim.
Nożkiewicz Kazimierz.
Osiński Michał.
Paczoski Stanisław.
Pichel Wilhelm.
Romanowski Artur.
Różycki Bolesław.
Salawa Bolesław.
Seeling Ferdynand.
Selinger Mojżesz.
Süsskind Maurycy.
Wyporek Alexander.

Do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 5, stopień drugi otrzymał 1, trzeci 4.

KLASA III.

Stopień I. z odznaczeniem:

Dziwański Adam.
Matakiewicz Maksymilian
Melnyk Mikołaj.

Stopień I. otrzymali:

Blumenfeld Hugo.
Bniński Hilary.
Brandl Karol.
Giedaczyński Bronisław.
Groch Leon.
Grychowski Józef.
Kostka Karol.
Kuczewski Otton.
Kuliński Bogusław.
Latuszek Henryk.
Lustgarten Jakób.
Merz Oskar.
Nunberg Wilhelm.
Ozga Stanisław.
Pomorski Jan.
Rykała Karol.
Scherbaum Władysław.
Sikora Józef.
Skóra Jan.
Stolfa Władysław.
Supiński Eugeniusz.
Wyrobek Antoni.
Zagórny—Marynowski Ludwik.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 15, stopień drugi otrzymało 5, stopień trzeci 2.

KLASA IV.

Stopień I. z odznaczeniem:

Żerawa Franciszek.

Stopień I. otrzymali:

Batko Jan.
Benda Władysław.
Grzybowski Feliks.
Kopetschny Franciszek.
Kozakiewicz Tomasz.
Latinek Stanisław.
Morawetz Władysław.
Osiecimski Stan. Tymoteusz.
Postel Maurycy Maryan.
Roch Łazarz.
Schauer Eljasz.
Sciborowski Zygmunt.
Steczkowski Stanisław.
Strzelecki Jan.
Tarczałowicz Jan Adam.
Taroni Ludwik.
Wyporek Antoni.
Zimmerspitz Szymon.
Einhorn Ananiasz.
Lipkowski Jerzy.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 7, stopień drugi otrzymało 2, stopień trzeci 4.

KLASA V.

Stopień I. otrzymali:

Broniowski Józef.
Dulski Tadeusz.
Kornhäuser Cezar.
Kurz Izaak.
Lasko Stanisław.
Markusfeld Józef.
Matys Stanisław.
Müller Józef.
Popowczak Jan.
Rosenzweig Adolf.
Rutkowski Władysław.
Skrochowski Roman.
Scholem Izaak.
Jarosz Rudolf.

Do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 7, stopień drugi otrzymał 1, stopień trzeci 3.

KLASA VI.

Stopień I. z odznaczeniem:

Drobniak Franciszek.

Stopień I. otrzymali:

Jaszczurowski Tadeusz.
Krzepowski Wacław.
Makowski Edmund.
Małachowski Stanisław.
Mędrzycki Józef.
Mroczkowski Leon.
Schulz Antoni.
Streit Gustaw.
Wallach Selig.
Wierszyłowski Mieczysław.
Rheina-Wolbeck Andrzéj.

Do egzaminu poprawczego po feryach przeznaczono 8, stopień drugi otrzymało 2, stopień trzeci 2.

KLASA VII.

Wynik egzaminu dojrzałości na stronie 34.

OGŁOSZENIE.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1889/90 odbywać się będą w dniach: 29, 30. i 31. sierpnia. Późniejsze zgłoszenia tylko w razie **ważnych** powodów i to tylko na mocy zezwolenia Wysokiej c. k. Rady szkolnéj krajowej uwzględnione być mogą.

Bez obecności rodziców lub opiekunów żaden uczeń przyjęty nie będzie.

Uczniowie **nowo wstępujący** mają się wykazać świadectwem szkolném tego zakładu, gdzie dotychczas naukę pobierali, metryką chrztu i mają złożyć taksę wstępną w kwocie 2 złr. 10 ct. **Wszyscy** uczniowie składają 1 złr. na zbiory naukowe.

Egzamina wstępne do I. klasy odbywać się będą w dwóch terminach: 30. czerwca, 1. 2. lipca, tudzież 1. i 2. września.

Wybór jednego z tych dwóch terminów pozostawia się rodzicom uczniów. Powtórzenie wstępnego egzaminu ani w tym, ani w innym zakładzie nie jest dozwolone, gdyż wynik pierwszego egzaminu rozstrzyga stanowczo o przyjęciu lub nieprzyjęciu. Powtórzenie takiego egzaminu w innym zakładzie będzie w każdym razie nieważne.

Egzamina wstępne do klas od II—VII tudzież egzamina poprawcze odbywać się będą w dniach 30. i 31. sierpnia.

Otwarcie roku szkolnego nastąpi w dniu 3. września uroczystém nabożeństwem, a 4-go września rozpoczyna się regularna nauka szkolna.

Opłata szkolna wynosi 20 złr. za jedno półrocze i winna być złożona ile możności przy wpisie lub w przeciągu pierwszych sześciu tygodni. Celem uiszczenia opłaty szkolnéj kupuje się mark.

opłaty szkolnéj w c. k. Urzędzie podatkowym i przylepia takowe na blankiecie, którego dostarczy Dyrekcya. Blankiet opatrzony markami w przepisanéj kwocie należy okazać Dyrekcyi. Uczniowie, którzy po upływie sześciu tygodni opłaty szkolnéj nie uiścili, będą bezwarunkowo z zakładu wydaleni.

Wszyscy uczniowie obowiązani są zaraz z początkiem roku zaopatrzyć się w **przepisane książki i przybory szkolne**, a to pod groźbą natychmiastowego usunięcia z klasy.

Rodzice lub opiekunowie zechcą przy wpisie oświadczyć Dyrekcyi, czy życzą sobie, aby ich synowie pobierali naukę w przedmiotach nadobowiązkowych. Kto naukę tę rozpocznie, nie wolno mu jéj przerwać bez zezwolenia Dyrekcyi.

Co do umieszczenia uczniów na stancyi również i co do wyboru korepetytorów, zechcą rodzice porozumieć się z Dyrekcyą.

Częste porozumiewanie się rodziców, opiekunów lub dozoru domowego ze szkołą jest rzeczą nader pożądaną i korzystną. Dyrektor i profesorowie udzielają wiadomości o postępie w naukach i zachowaniu się uczniów dwa razy w miesiącu, w niedzielę od godziny 10—11 przedpołudniem w kancelaryi Dyrekcyi.

Dyrekcya c. k. wyższéj szkoły realnéj.

W Krakowie dnia 29. czerwca 1889.

Aloizy Szarłowski,
kierownik zakładu.